

Sygn. akt IV CNP 96/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi pozwanej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zaocznego
Sądu Okręgowego w G.
z dnia 19 listopada 2007 r., w sprawie z powództwa Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych w Warszawie
przeciwko K. K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 kwietnia 2009 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 listopada 2007 r. Sąd Okręgowy w G. Wydział I Cywilny zasądził od pozwanej K. K. na rzecz powoda Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 184.124,76 zł wraz z odsetkami. Pozwana wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wymienionego wyroku zaocznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, który w razie jego uwzględnienia stanowi podstawę wystąpienia z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o naprawienie szkody wyrządzonej tym orzeczeniem (por. postanowienia SN z dnia 15 lutego 2006 r., IV CNP 7/05, LEX nr 192046; z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006 r., nr 1, poz. 16; z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl.; z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05, niepubl.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CNP 102/06, niepubl.; z dnia 25 maja 2007 r., II CNP 51/07, niepubl.; z dnia 21 lipca 2008 r., I CNP 44/08, niepubl.; z dnia 30 września 2008 r., I CNP 63/08, niepubl.). Instytucja skargi została ustanowiona w celu stworzenia możliwości realizacji uprawnień wyływających z art. 417¹ § 2 k.c., zagwarantowanych w art. 77 ust. 1 Konstytucji. Przedmiotowy środek prawny nie zmierza do podważenia zaskarżonego wyroku, lecz umożliwia uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie w oddzielnym postępowaniu naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu Państwa. Z tego względu złożenie przez pełnomocnika skarżącej wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku zaocznego jest bezprzedmiotowe z perspektywy istoty i celu skargi uregulowanej w art. 424¹ i nast. k.p.c.

Zgodnie z art. 424¹ k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchycenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Ponadto w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność

z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Wymagania konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia określone zostały w przepisie art. 424⁵ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, że każde wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione samodzielnie, niezależnie od pozostałych. Tymczasem przedmiotowa skarga, za wyjątkiem prawidłowego oznaczenie skarżonego orzeczenia wraz ze wskazaniem zakresu zaskarżenia, nie spełnia żadnego z wymaganych przez ustawę wymagań konstrukcyjnych.

Skarżąca uchybiła wymaganiu przytoczenia podstaw skargi oraz ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.), jak również nie wskazano przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.). Zauważyć należy, że niezgodność z prawem uzasadniająca odpowiedzialność Skarbu Państwa musi być – już na etapie wnoszenia skargi – jasno określona przez wskazanie przepisu, z którym skarżone orzeczenie jest niezgodne. Ponadto, same wady postępowania poprzedzającego wydanie skarżonego orzeczenia, wytykane w ramach podstaw, nie zawsze powodują niezgodność orzeczenia z prawem (por. art. 424⁴ k.p.c.), a jeśli nawet tak się dzieje, to przepisy wskazane jako naruszone w ramach podstaw nie muszą być – i często nie są – tożsame z przepisami (przepisem), z którym orzeczenie jest niezgodne.

Elementem konstrukcyjnym skargi jest ponadto przewidziane w art. 424⁵ pkt 4 k.p.c. wymaganie uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego ten kreatywny wymóg skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia obliguje skarżącą do złożenia oświadczenia, że szkoda wystąpiła, jak również do wskazania jej rodzaju

i rozmiaru, a ponadto do powołania lub przedstawienia dowodów lub innych środków uwiarygodniających jej twierdzenie. Niezbędne jest wskazanie związku przyczynowego między wydaniem zaskarżonego wyroku a powstaniem szkody. Samo wydanie niekorzystnego dla strony rozstrzygnięcia nie może być utożsamiane z poniesieniem szkody w rozumieniu przepisów dotyczących przedmiotowej skargi. Ponadto skarżąca może powoływać się tylko na taką szkodę, która została już wyrządzona na skutek wydania zaskarżonego orzeczenia, a nie na szkodę, która może powstać dopiero w przyszłości. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie służy bowiem zapobieganiu wyrządzeniu szkody, mogącej powstać na skutek jego wydania, lecz jest środkiem prawnym, który w razie jego uwzględnienia będzie stanowić podstawę wystąpienia z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o naprawienie szkody wyrządzonej tym orzeczeniem. (por. postanowienia SN z dnia 15 lutego 2006 r., IV CNP 7/05, LEX nr 192046; z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006 r., nr 1, poz. 16; z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl.; z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05, niepubl.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CNP 102/06, niepubl.; z dnia 25 maja 2007 r., II CNP 51/07, niepubl.; z dnia 21 lipca 2008 r., I CNP 44/08, niepubl.; z dnia 30 września 2008 r., I CNP 63/08, niepubl.). Ograniczenie się do stwierdzenia, że „wierzyciele (...) rozpoczynają egzekucję zasądzonych należności, przez co skarżąca ponosi szkodę materialną i moralną nie mogąc się bronić” nie czyni zadość ustawowemu wymaganiu.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. na skarżącą nałożony jest obowiązek wykazania w drodze odrębnego, wyczerpującego i nie budzącego wątpliwości wyводу prawniczego, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (por. postanowienie SN z dnia 17 sierpnia 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, postanowienie SN z dnia 16 grudnia 2005 r., I CNP 37/05, niepubl.). Obowiązkiem skarżącej jest wykorzystanie wszystkich istniejących narzędzi procesowych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może - w wypadku wystąpienia szkody - uzasadniać odpowiedzialność państwa. Strona, wnosząc skargę, musi wykazać, iż z wszystkich innych narzędzi skorzystała lub że są one dla niej - w konkretnej sytuacji - niedostępne. Tymczasem nie ulega wątpliwości, co przyznała sama skarżąca, że

wyrok zaoczny nie został skutecznie zaskarżony w związku z odrzuceniem wniosku o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku, jak również odrzuceniem wniesionego zażalenia. Przyznała też, że spóźniła się z ewentualnym wniesieniem skargi o wznowienie postępowania. Niewyczerpanie przysługujących stronie środków odwoławczych nie może być utożsamiana z prawidłowym wykorzystaniem przysługujących stronie środków prawnych.

Skarga wniesiona została od wyroku sądu zaocznego. W sytuacji, w której strona nie skorzystała w sposób prawidłowy z przysługujących jej środków prawnych, dopuszczalność skargi od orzeczenia Sądu pierwszej instancji lub drugiej instancji uzależniona jest od łącznego spełnienia dwóch przesłanek, tj. istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności kwestionowanego orzeczenia z prawem o kwalifikowanym charakterze, wskazanym w tym przepisie (por. postanowienie SN z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113, postanowienie SN z 29 stycznia 2009 r., II CNP 130/08, niepubl., postanowienie SN z 13 lutego 2009 r., I CNP 106/08, niepubl.). Wystąpienie takiego wyjątkowego wypadku strona powinna wykazać w skardze. Skarżąca ograniczyła się wyłącznie do ogólnikowego stwierdzenia, że sąd naruszył „wszelkie zasady prawa”, jak również „naruszył podstawowe zasady prawa człowieka i obywatela”, bez bliższego sprecyzowania i uzasadnienia tych zarzutów.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, która nie czyni zadość wymaganiom wynikającym z art. 424⁵ § 1 k.p.c., podlega odrzuceniu *a limine*, tj. bez wzywania strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika do usunięcia braków konstrukcyjnych sporządzonego pisma.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji (art. 424⁸ § 1 w zw. z art. 424⁵ § 1 k.p.c.).